

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠĆE O POTPISANOM STAND-BY ARANŽMANU S MEĐUNARODNIM MONETARNIM FONDOM

Tijekom posljednje godine svojeg mandata Vlada Republike Hrvatske željela je zaštititi javne financije i gospodarstvo od pritiska u predizbornom razdoblju dok je u isto vrijeme održavala makroekonomsku stabilnost, te izgrađivala osnove za kontinuirano visok ekonomski rast. Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska narodna banka potpisale su sa Međunarodnim monetarnim fondom stand-by aranžman i surađivale u stvaranju i prihvaćanju fiskalnog i monetarnog programa za 2003. godinu, kako bi održale makroekonomsku stabilnost i promicale više stope gospodarskog rasta. Sadašnji stand-by aranžman s Međunarodnim monetarnim fondom stupio je na snagu 3. veljače 2003. godine i bit će na snazi do 2. travnja 2004. godine, a namijenjen je smanjenju pokazatelja fiskalnog deficita i troškova države, te stabiliziranju pokazatelja javnog duga. Vrijednost stand-by aranžmana je 105,88 milijuna SDR. Vlada Republike Hrvatske tretira *stand-by* aranžman kao mjeru opreza i ne namjerava ga koristiti.

Postojeći aranžman uspješno je prošao dvije revizije provedbe, a treća revizija programa je u tijeku. Treća revizija bit će usredotočena na mjere i ciljeve fiskalne i monetarne politike u trećem i četvrtom tromjesečju 2003. godine, te trenutno provođenje programa tijekom devet mjeseci i završit će s 30. rujna 2003. godine. Misija Međunarodnog monetarnog fonda je u Zagrebu od 4. do 17. prosinca, a njihovi zaključci bit će prezentirani Odboru Međunarodnog monetarnog fonda početkom veljače 2004. godine, no prije toga stručnjaci MMF-a će se vratiti u Zagreb kako bi potvrdili ciljeve i postignuća programa sa novom vladom.

Stand-by aranžman za 2003./2004. godinu sastoji se od proračuna opće države, koji je dio trogodišnjeg fiskalnog okvira za razdoblje od 2003. do 2005. godine, monetarnog programa i određenog broja pomoćnih strukturnih mjera.

Do sada je u Hrvatskoj, u skladu sa utvrđenim ciljevima povećanja zaposlenosti i životnog standarda stanovništva, došlo do daljnjeg ubrzanja gospodarskog rasta. Za 2003. godinu predviđa se stvarni rast bruto domaćeg proizvoda za više od 5 posto nakon realiziranja stope rasta od 5,2 posto u 2002. godini.

Uz uvjet izostanka ozbiljnih vanjskih cjenovnih šokova, te u širem smislu stabilan tečaj, očekujemo da inflacija mjerena rastom cijena na malo ostane značajno ispod 3 posto u 2003. godini, te da tijekom 2004. godine bude na neznatno višoj razini.

Obzirom na platnu bilancu, naš cilj je bio održati deficit tekućeg računa na manje od 6 posto bruto domaćeg proizvoda, te zadržati pokrivenost cjelokupnog uvoza međunarodnim rezervama na više od 5 mjeseci. Uz općenito stabilan tečaj, ostvarenje zacrtanog ovisi u najvećoj mjeri o aktivnostima dogovorenim u stand-by aranžmanu, uglavnom o fiskalnim prilagodbama, odmjerenoj politici plaća i strukturnim reformama.

FISKALNA POLITIKA

Kako je već ranije spomenuto, glavni cilj ovog sporazuma sa Međunarodnim monetarnim fondom za 2003./2004. godinu je stabiliziranje pokazatelja zaduženosti opće države. U skladu s time, proračuni za 2003. godinu konsolidirane središnje države i 53 najveće lokalne jedinice imaju za cilj smanjenje deficita opće države na 4,6 posto bruto domaćeg proizvoda u 2003. godini. U odnosu na 2002. godinu to predstavlja smanjenje deficita za 0,2 posto BDP-a, dok program u 2004. godini ima za cilj deficit od 3,8 posto bruto domaćeg proizvoda. Ova Vlada vjeruje da je u budućnosti potrebna dodatna fiskalna konsolidacija kako bi se kompenziralo neminovno nestajanje prihoda od privatizacije i nadalje smanjivao teret na sveukupno zaduživanje.

Plan financiranja proračuna za 2003. godinu oslanja se manje na prihode od privatizacije, a više na zaduživanje nego što je slučaj bio u prošlosti. Na razini opće države, prihodi od privatizacije projicirani su na 2,1 posto bruto domaćeg proizvoda. Svi prihodi iznad planiranih iznosa (1,2 posto bruto domaćeg proizvoda) su iskorišteni za smanjenje zaduživanja.

Do kraja stand-by aranžmana u travnju 2004. godine Vlada će, uz Međunarodni monetarni fond, pratiti fiskalne ciljeve prema kriterijima provedbe te pokazatelje deficita i duga središnje i opće države. U ovoj provedbi su važni kriteriji za izdavanje državnih jamstava, što je utvrđeno u stand-by aranžmanu međunarodnog monetarnog fonda i SAL programu Svjetske banke. Kako bi se spriječio rast indirektnog državnog duga i ostvarila programirana stabilizacija pokazatelja državnog duga, Ministarstvo financija će odobravati nova jamstva za zajmove samo u okviru amortizacije ili prestanka važenja postojećih. Niti jedno drugo državno tijelo nije ovlašteno preuzeti financijske obveze u ime Republike Hrvatske.

MONETARNA I TEČAJNA POLITIKA

Kako uvjeti još nisu povoljni za ciljanu inflaciju, Hrvatska narodna banka namjerava nastaviti svoj mandat stabilnosti cijena prema novom Zakonu o Hrvatskoj narodnoj banci, nastavljajući održavati opću stabilnost tečaja hrvatske kune i eura. Hrvatska narodna banka, međutim, spremna je dopustiti dostatnu varijabilnost tečaja s vremena na vrijeme kako bi obeshrabrila jednosmjerne špekulacije s valutom.

Monetarni program Hrvatske narodne banke za 2003. godinu usmjeren je na održavanje inflacije ispod 3 posto, te očuvanju povjerenja u predizbornom razdoblju. Usvajanje novog Zakona o deviznom poslovanju pružit će više mogućnosti za efikasniju monetarnu politiku u budućnosti.

Reforme fiskalnog sektora

Novim Zakonom o proračunu propisuje se izrada trogodišnjeg proračunskog okvira sa pojedinačnim godišnjim proračunima, prezentaciju svih proračunskih podataka na osnovama konsolidirane opće države, te redovito objavljivanje tih podataka.

Ministarstvo financija još treba ojačati svoje upravljanje javnim dugom, makroekonomske analize, te državnu riznicu, te poboljšati suradnju sa Hrvatskom narodnom bankom na području koordinacije politika i usklađivanja podataka.

Reforme financijskog i monetarnog sektora

Novi Zakon o deviznom poslovanju je u skladu sa standardima Europske unije, te sa člankom 8. Ugovora s Međunarodnim monetarnim fondom, te daje ovlasti Hrvatskoj narodnoj banci na uvođenje privremenih restrikcija na pritjecanje kratkoročnog kapitala. Osim toga, Hrvatska narodna banka pripremila je sedam propisa za provedbu novog Zakona o bankama. I konačno, vrlo važna karakteristika monetarne politike je deficit tekućeg računa. Deficit tekućeg računa trenutno je u okviru planiranih veličina, no Hrvatska narodna banka je utvrdila mjere i instrumente kojima će pratiti i reagirati na eventualni brzi rast domaćih kredita radi sprečavanja daljnjih mogućih povećanja deficita tekućeg računa.

Reforme javnih poduzeća i privatizacija

Jedino otvoreno pitanje s obzirom na privatizaciju i stand-by aranžman Međunarodnog monetarnog fonda je Hrvatska poštanska banka i Croatia banka. Umjesto privatizacije Croatia banke, Vlada Republike Hrvatske donijela je odluku da Hrvatska poštanska banka preuzme Croatia banku. Financijsko poslovanje Hrvatske poštanske banke znatno se poboljšalo, te je banka trenutno dobro kapitalizirana i profitabilna. Ipak, Vlada Republike Hrvatske je odlučila postepeno privatizirati ovu banku, prvo prodajom 25 posto IFC-u u 2003. godini, a zatim prodajom 26 posto strateškom investitoru u sljedeće dvije godine. Priprema plana privatizacije do kraja prosinca 2003. godine koji je prihvatljiv IFC-u predstavlja strukturni kriterij provedbe programa s Međunarodnim monetarnim fondom.

TREĆA REVIZIJA

Posjeta Misije Međunarodnog monetarnog fonda u prosincu ima dvostruku svrhu. S jedne strane, Misija je zajedno s aktualnom Vladom preispitivala provedbu fiskalnih i monetarnih mjera za 2003. godinu. S druge strane, članovi Misije žele razgovarati sa novom vladom kako bi ocijenili budućnost stand-by aranžmana (do travnja 2004. godine), te vjerojatnost bilo kakvog budućeg sporazuma.

Tijekom boravka Misije Međunarodnog monetarnog fonda raspravljene su i preispitane sljedeće stavke:

1. Prikladnost monetarne politike i kretanja u platnoj bilanci
2. Planovi s obzirom na okvir monetarne politike za 2003./2004.g.
3. Ostvarivanje fiskalnih ciljeva za 2003. godinu
4. Mjere strukturnih reformi do kraja 2003. godine
5. Neformalni kontakti sa predstavnicima nove vlade kako bi se raspravila pitanja fiskalne politike za 2004. godinu

Zagreb, 15. prosinca 2003.